Raadsvoorstel

Onderwerp	Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027
Zaakid	2023-116277
Auteur	Paula Nelissen +31793469826 P.Nelissen@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Huykman, B.J.D.
Afdelingshoofd	Hart K. 't (Kim)
Portefeuillehouder	Wethouder Ter Laak
Medeverantwoordelijke(n)	Burgemeester Bezuijen

Uiterste behandeldatum (+ reden)	
Programma(s)	Programma 2 Samen leven en ondersteunen Programma 5 Veiligheid
Eerdere besluitvorming	
Samenvatting	Sinds 1 januari 2014 zijn gemeenten op grond van artikel 43a van de Alcoholwet verplicht om elke vier jaar een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol vast te stellen. In dit plan wordt beschreven op welke manier educatie, bewustwording, regelgeving en handhaving ingezet worden om schadelijk alcoholgebruik bij met name minderjarigen tegen te gaan. Het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2019-2022 wordt herzien. De uitgangspunten blijven in het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2024-2027 (hierna: PHPA 2024-2027) ongewijzigd. Een aantal doelen en speerpunten, die onder de uitgangspunten van het PHPA 2024-2027 vallen, zijn gewijzigd. Dit zijn: - Toezicht op naleving van de Alcoholwet door ieder vermoedelijk alcoholverkooppunt te controleren en indien nodig handhavend op te treden; - De focus leggen op zowel integrale als reguliere controles; - Het voorlichten van alcoholwetvergunninghouders met betrekking tot het handhavingsbeleid rondom alcoholpreventie en andere bijkomende zaken. Dit voorstel betreft het vaststellen van het herziene Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2024-2027 en de evaluatie van het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2019-2022.
Bijlagen	1. Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027 2. Evaluatie Uitvoeringsprogramma Alcoholpreventie 2021-2022 3. Uitvoeringsprogramma Alcoholpreventie 2024-2027

Raadsbesluit

Raadsvoorstel Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027
2023-116277

De raad van de gemeente Zoetermeer;
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 2 juli 2024

besluit

1. Het Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027 vast te stellen.

Dit besluit treedt in werking twee weken na de bekendmaking daarvan. Tenzij over dit besluit een inleidend verzoek tot het houden van een referendum wordt gedaan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 16 september 2024

de griffier, de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding
In artikel 43a van de Alcoholwet staat dat de gemeente verplicht is elke vier jaar een Preventie- en Handhavingpslan Alcohol (hierna: PHPA) op te stellen. In het PHPA staan de belangrijkste beleidsuitgangspunten voor wat betreft de preventie van alcoholgebruik onder jongeren en de handhaving van de Alcoholwet.

Op 28 januari 2019 heeft de raad het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2019-2022 (hierna: PHPA 2019-2022) vastgesteld. Het PHPA 2019-2022 bevat de volgende onderdelen:
- de uitgangspunten van het preventie- en handhavingsbeleid;
- acties rondom het voorkomen van alcoholgebruik onder jongeren;
- de manier waarop het handhavingsbeleid wordt uitgevoerd en welke handhavingsacties worden ingezet;
- beoogde doelen en resultaten.

Het PHPA 2019-2022 is geëvalueerd. Aan de hand hiervan is het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2024-2027 (hierna: PHPA 2024-2027) geschreven.

Uit het PHPA 2019-2022 worden de volgende doelstellingen gecontinueerd:
- verlaging van het percentage minderjarige jongeren dat alcohol drinkt;
- controle en ondersteuning van paracommerciële instellingen zoals (sport)verenigingen in bezit van een Alcoholwetvergunning.

De volgende doelstellingen zijn aangepast in het Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027:
- toezicht op naleving van de Alcoholwet door ieder vermoedelijk alcoholverkooppunt te controleren en indien nodig handhavend op te treden;
- de focus leggen op zowel integrale als reguliere controles;
- het voorlichten van alcoholwetvergunninghouders met betrekking tot het handhavingsbeleid rondom alcoholpreventie en andere bijkomende zaken.

Evaluatie en aanbevelingen PHPA Alcohol 2019-2022
Hieronder zijn de evaluatiepunten per uitgangspunt van het PHPA 2019-2022 beschreven. De hieruit voortvloeiende aanbevelingen zijn opgenomen in het PHPA 2024-2027.

Uitgangspunt 1: Educatie en bewustwording
- Doelstelling A ‘Verlaging van het percentage jongeren dat alcohol drinkt’.

Er is aangesloten door Indigo Preventie bij landelijke campagnes zoals NIX-18. Daarnaast is geprobeerd om een jongerenpanel op te richten om bewustwording van de negatieve effecten van alcohol bij andere jongeren bewust te laten worden. Dit had als doel zodat minderjarige jongeren door hen gestimuleerd zouden worden geen/ minder alcohol te gaan drinken. Vanwege te weinig animo onder de jongeren is dit niet gelukt. Buurtwerk gro-up heeft tijdens de coronapandemie (2020-2022) digitaal jongerenwerk gedaan. Ook zijn ouders benaderd om bewustwording te creëren over alcoholgebruik bij minderjarigen. Gebleken is dat dit lastig is daar niet alle ouders de problematiek onderkennen.

19% van de Zoetermeerse jongeren tussen de 12 en 18 jaar[1] rapporteerden dat zij in de afgelopen maand één keer of vaker alcohol hebben gedronken. Landelijk is dit 29%. Meer meisjes (19,9%) dan jongens (18,4%) dronken alcohol. Er blijkt een lichte relatie te zijn tussen onderwijsniveau en alcoholgebruik. Onder vmbo-scholieren wordt meer alcohol gedronken dan door havo/vwo-scholieren (17,8%). Van de jongvolwassenen tussen 16-25 jaar rapporteerde 70,5% dat ze in de afgelopen maand één keer of vaker alcohol dronken, tegenover 77,2% landelijk. Van de 16 tot 17- jarigen geeft 50,1% aan te drinken. In de groep 16-25-jarigen vindt 19,8% het normaal om samen met vrienden 10 glazen alcohol op één dag te drinken (binge drinken).

Voor de groep 12-18 jaar zal in 2024 nieuwe data gepubliceerd worden, voor de leeftijdsgroep 16-25 jaar komen deze cijfers in 2025. De doelstelling ‘Verlaging van het percentage jongeren dat alcohol drinkt’ wordt in het nieuwe plan als overkoepelend hoofddoel beschouwd en niet meer als een aparte doelstelling.

- Doelstelling B ‘Het aantal Zoetermeerse jongeren dat met een alcoholintoxicatie wordt opgenomen is minder dan 17 per jaar’.

Vanuit de alcoholpoli in Delft is aangegeven dat er geen betrouwbare cijfers beschikbaar zijn. Hoewel exacte aantallen ontbreken, is aangegeven dat het aantal jongeren uit Zoetermeer dat in deze periode opgenomen is met een alcoholintoxicatie minder is dan zeventien per jaar. Het voorkomen van alcoholintoxicatie wordt in de scholing meegenomen (doelstellingen A en D), in het uitvoeringsprogramma van het plan ‘Integraal werken aan een gezonde stad’ (GALA), onderdeel ‘Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) en vroegsignalering alcoholproblematiek’.

- Doelstelling C ‘Verhoging van het percentage ouders dat alcoholgebruik van hun kinderen actief ontraadt’.

Tijdens de coronapandemie (2020- 2022) was reguliere voorlichting, zoals op scholen, lastiger. In 2021 en 2022 is, dankzij de samenwerking van diverse partijen, via alternatieve routes voorlichting gegeven aan jongeren en ouders. Dit betrof bijvoorbeeld voorlichting op straat, in wijken, buurthuizen, kraampjes etc. Het ging hier vooral om ‘hoog risico’ jongeren[2]. Van specifiek deze groep zijn in 2021, 1083 jongeren bereikt. In 2022 waren dit er 1307 en in 2023 betrof dit 903 jongeren. Daarnaast heeft Indigo Preventie in 2023 voorlichting aan ouders gegeven waarbij 312 ouders van basisschool leerlingen (van de hoogste klassen) aanwezig waren. De doelstelling ‘Verhoging van het percentage ouders dat alcoholgebruik van hun kinderen actief ontraadt’ wordt in het nieuwe uitvoeringsprogramma als actie opgenomen om het bereik van ouders en kinderen verder te vergroten.

- Doelstelling D ‘Extra inzet op bewustwording en educatie, alsmede handhaving op scholen’.

Tijdens de coronapandemie is getracht om educatie op scholen te geven. In de jaren 2021, 2022 en 2023 zijn preventievoorlichtingen op zowel basis-, middelbare- en mbo-scholen gegeven. In 2021 hebben in totaal 99 leerlingen de preventievoorlichting gehad. Gedurende 2022 hebben 656 scholieren alcoholvoorlichting gehad. In 2023 hebben 645 scholieren en 312 ouders een preventievoorlichtig gehad. Gezien de cijfers die nu bekend zijn wordt dit punt als doelstelling onder uitgangspunt 1 opgenomen.

[1] GGD corona Gezondheidsmonitor Jeugd 2021

[2] Dit betreft gezinnen/ ouders/ jongeren uit lage SES (sociaal- economische status) wijken waarvan we weten dat de jongeren een verhoogd risico hebben op het gebruik van middelen. Dit betreft met name de wijken Meerzicht en Palenstein.

Uitgangspunten 2 en 3: Regelgeving en handhaving

- Doelstelling A ‘Toezicht en naleving Alcoholwet’.

De focus lag in het PHPA 2019-2022 op de Alcoholwetvergunninghouders en niet op alle vermoedelijke alcoholverkooppunten[3]. Hierdoor zijn minder ondernemingen opgespoord die geen vergunning hebben of waarvan de vergunning niet in orde was. In het PHPA 2024-2027 ligt de focus op vermoedelijke alcoholverkooppunten.

- Doelstelling B ‘De focus ligt op integrale controles’.

In de praktijk zijn zowel reguliere controles[4] als integrale controles[5] uitgevoerd.
De doelstelling voor het PHPA 2024-2027 is hierop aangepast.

- Doelstelling C ‘Controle van paracommerciële instellingen’.

De controles op de paracommerciële instellingen hebben door de coronamaatregelen en verminderde capaciteit minimaal plaatsgevonden. In het herziene PHPA wordt deze doelstelling met een toevoeging gecontinueerd. De paracommerciële instellingen worden in het Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027 niet alleen gecontroleerd, maar ook procesmatig ondersteund waar nodig is.

- Doelstelling D ‘Integrale controle tijdens evenementen met een Alcoholwetontheffing’.

Deze controles hebben door verminderde capaciteit en de coronamaatregelen minimaal plaatsgevonden. In het herziene PHPA komt deze doelstelling niet terug. Hiervoor in de plaats komt een nieuwe doelstelling: het voorlichten van Alcoholwetvergunninghouders met betrekking tot het handhavingsbeleid rondom de alcoholpreventie en andere bijkomende zaken.

Beoogd effect
Het beoogde effect is het tegengaan van schadelijk alcoholgebruik, met name onder jongeren.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico’s

De drie uitgangspunten in het Preventie- en handhavingsplan alcohol 2024-2027 zijn:

1. educatie en bewustwording;
2. naleven van de regelgeving;
3. handhaving.

Hieronder worden de uitgangspunten toegelicht. De uitwerking van de uitgangspunten wordt opgenomen in het college vast te stellen Uitvoeringsprogramma alcoholpreventie 2024-2027 (hierna: uitvoeringsprogramma 2024-2027).

Uitgangspunt 1: Educatie en bewustwording
Voor educatie en bewustwording zijn de volgende doelstellingen c.q. beoogde resultaten opgesteld:

a. Minderjarige Zoetermeerse jongeren krijgen voorlichting over de (negatieve) effecten van alcohol. Daardoor worden zij zich meer bewust van de schadelijke gevolgen.

[3] Voorbeelden van vermoedelijke alcoholverkooppunten zijn horeca, slijterijen, supermarkten en paracommerciële instellingen.
[4] Een controle van onder andere de vergunning, inrichting en handelen van de exploitant aan de hand van de Alcoholwet.
[5] Integrale controles betreffen geplande controles in samenwerking met ketenpartners (voorbeeld politie, Stedin, sociale recherche, Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en douane), waarbij op diverse aspecten (voorbeeld: illegale activiteiten, vergunning, fraude, hygiëne en stroomnet) wordt gecontroleerd of de wet- en regelgeving naar behoren wordt nageleefd.

Uitgangspunten 2 en 3: Regelgeving en handhaving
Indien de Alcoholwet niet wordt nageleefd, kan de gemeente handhavend optreden. Voor handhaving en regelgeving zijn de onderstaande speerpunten geformuleerd:

a. Toezicht op naleving van de Alcoholwet door ieder vermoedelijk alcoholverkooppunt te controleren en indien nodig handhavend op te treden;
b. De focus leggen op zowel integrale als reguliere controles;
c. Controle en ondersteuning van paracommerciële instellingen zoals (sport)verenigingen in bezit van een Alcoholwetvergunning;
d. Het voorlichten van Alcoholwet vergunninghouders met betrekking tot het handhavingsbeleid rondom alcoholpreventie en andere bijkomende zaken.

Argumenten
1.1 Vaststellen van het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2024-2027
Sinds 1 januari 2014 zijn gemeenten op grond van artikel 43a van de Alcoholwet verplicht om elke vier jaar een Preventie- en Handhavingsplan Alcohol vast te stellen.

Kanttekeningen
1.1 De gemeentelijke invloed blijft beperkt
Ondanks alle inspanningen zal het al dan niet gehoor geven aan de geboden educatie en bewustwording bij minderjarige jongeren en hun ouders op vrijwilligheid berusten.

Financiën
De uitvoering van de handhaving valt binnen de reguliere taken van team Handhaving. Het preventiegedeelte wordt uitgevoerd door verschillende preventiepartners zoals GGD en Indigo Preventie en gefinancierd uit het bestaande budget voor preventief gezondheidsbeleid. T/m 2026 is er tijdelijk budget vanuit de brede SPUK voor GALA/Sportakkoord II waarmee aanvullende werkzaamheden zullen worden uitgevoerd.

Controleprotocol
Niet van toepassing.

Participatie en Communicatie
Het besluit wordt elektronisch bekendgemaakt in het gemeenteblad. Participatie is niet van toepassing, omdat er sprake is van een ondergeschikte herziening van een eerder vastgesteld beleidsvoornemen.[6]

Duurzaamheid
Niet van toepassing.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten
Niet van toepassing.

Rapportage en evaluatie
In 2027 word het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol 2024-2027 geëvalueerd en eventueel herzien.

Begrotingswijziging
Niet van toepassing.

[6] Artikel 1.2, lid 7e van de Participatieverordening.